

KINH NA TIÊN TỶ KHEO

QUYỂN HẠ

Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Người muốn làm điều thiện thì cần nên trước làm hay sau đó mới làm?” Na Tiên nói: “Làm trước, vì làm sau không thể lợi ích cho người”. Lúc nhà vua khát nước mới đào đất làm giếng, có thể đợi đến khát mới đào giếng không?” Nhà vua nói: “Không thể đợi đến khát, mà nên đào giếng trước vậy”. Na Tiên nói: “Vì thế, việc thiện phải nên làm trước. Lúc đói mới bảo người ta cày bừa gieo giống, đợi đến khi lúa mè rau đậu chín muối mới ăn phải không?” Nhà vua nói: “Không thể. Trước phải cần có nhiều thứ. Na Tiên nói: “Con người cũng như vậy, cần phải làm điều thiện trước, khi việc cấp bách xảy ra mới làm điều thiện thì không ích lợi gì cho bản thân. Ví như nhà vua có oán thù, đến lúc việc xảy ra trước mắt mới xuất quân chiến đấu có đủ không?” Nhà vua nói: “Không thể, cần phải có sự chuẩn bị từ lâu. Na Tiên nói: “Đức Phật thuyết kinh rằng: “Con người trước hết nên tự nghĩ làm điều thiện, về sau làm thiện không có lợi ích, chớ bỏ Đại đạo đi theo tà đạo, đừng bắt chước người ngu bỏ điều thiện làm điều ác, mai sau ngời khóc lóc không ích gì. Đó là hạng người rời bỏ điều hay lẽ phải đi vào con đường bất chánh đến lúc đứng trước cái chết mới hối hận mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Các Sa-môn như khanh thường nói rằng ngọn lửa thế gian không bằng ngọn lửa cháy bỏng trong địa ngục. Lại nói: “Đem hòn đá nhỏ bỏ vào trong ngọn lửa thế gian từ sáng sớm đến chiều tối vẫn không thể nào tiêu hết, lấy hòn đá lớn đặt vào trong ngọn lửa địa ngục thì lập tức tiêu tan; vì vậy Trẫm không tin. Lại nói: “Người làm điều ác chết đi vào trong địa ngục, hàng ngàn hàng vạn năm mà người chết ấy không mất đi; vì vậy Trẫm càng không tin nổi lời nói này”. Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua có nghe thấy trong nước có loài măng xà, thông luồng, rồng, cá, ba ba rất lớn, dùng cát đá làm thức ăn

hay không?” Nhà vua nói: “Không sai, đúng là lấy những thứ này làm thức ăn. Na Tiên hỏi: “Thế cát đá trong bụng chúng có tiêu không?” Vua đáp: “Đều tiêu. Na Tiên hỏi: “Trong bụng loài đó mang thai há lại tiêu mất hay sao?” Nhà vua nói: “Không thể mất được. Na Tiên hỏi nhà vua: “Vì sao không tiêu mất?” Nhà vua nói: “Chỉ có phước nghiệp của hình thể thì lẽ đương nhiên là khiến cho không tiêu mất. Na Tiên nói: “Người trong địa ngục hàng ngàn hàng vạn năm không mất chết đi, bởi vì làm điều gì?” Nhà vua nói: “Tội ác chưa hết cho nên không tiêu mất, chết đi”. Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Sư tử cạp beo lang sói đều ăn thịt nuốt xương, lúc vào trong bụng lẽ nào tiêu hết hay sao?” Nhà vua nói: “Tiêu hết”. Na Tiên hỏi nhà vua: “Trong bụng loài đó mang thai lẽ nào lại tiêu hết hay sao?” Nhà vua nói: “Không thể tiêu được. Na Tiên nói: “Vì lý do gì mà không tiêu mất?” Nhà vua nói: “Chỉ có duyên nghiệp với nhau cho nên không tiêu mất. Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Bò ngựa lừa nai đều dùng cỏ cây làm thức ăn phải không?” Nhà vua nói: “Không sai. Na Tiên nói: “Cỏ cây đó lẽ nào vào trong bụng chúng đều tiêu hết hay sao?” Nhà vua nói: “Đều tiêu hết”. Na Tiên nói: “Trong bụng loài đó mang thai há tiêu hết hay sao?” Nhà vua nói: “Không tiêu được. Na Tiên nói: “Tại vì sao không tiêu được?” Nhà vua nói: “Chỉ bởi nghiệp duyên với nhau thì đương nhiên sẽ làm cho không tiêu mất”. Na Tiên nói: “Người trong địa ngục cũng như vậy, tội ác chưa hết cho nên cũng không tiêu mất”. Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Hàng phụ nữ sang trọng ở thế gian ăn uống đều là những món cao lương mỹ vị, ăn vào trong bụng há tiêu mất hay không?” Nhà vua nói: “Đều tiêu hết”. Na Tiên nói: “Trong bụng họ mang thai há có tiêu mất hay không?” Nhà vua nói: “Thai nhi không thể tiêu mất. Na Tiên nói: “Tại vì sao không tiêu mất?” Nhà vua nói: “Chỉ có do phước lộc của hình thể nên đương nhiên làm cho không thể tiêu mất”. Na Tiên nói: “Người trong địa ngục cũng như vậy, cho nên mấy ngàn mấy vạn năm họ vẫn không tiêu mất, bởi vì trước kia làm ác chưa giải trừ được do đó không thể tiêu mất được”. Người sanh ra ở trong địa ngục, tội lỗi trừ hết mới được chết đi”. Nhà vua nói: “Thật hay!” Thật hay!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Những Sa-môn các khanh nói: “Thế giới đại địa ở trên nước; nước ở trên gió, gió ở trên hư không; Trăm không tin điều này. Na Tiên lấy nước viết chữ phía trước nhà vua, đồng thời dùng câu hỏi tóm tắt lại để chỉ ra cho nhà vua biết rằng: “Gió giữ nước là như vậy. Nhà vua nói: “Hay lắm!” Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Đại Niết bàn đều là quá khứ, không có gì có trở lại chăng?”

Na Tiên nói: “Đạo Niết bàn là không có gì phát sinh trở lại. Hạng người ngu si tham đắm quý trọng thân này, bởi vì nguyên nhân này mà không thể nào thoát khỏi sanh lão bệnh tử được. Người học đạo có trí thì trong thân ngoài thân không có gì đáng quý trọng, thì không còn ân ái, không còn ân ái thì không có tham dục, không có tham dục thì không có bào thai, không có bào thai thì không sanh ra, không sanh ra thì không già đi, không già đi thì không bệnh tật, không bệnh tật thì không chết, không chết thì không ưu sầu, không ưu sầu thì không khóc lóc, không khóc lóc thì không đau thương, chính là đạt được đạo quả Niết bàn. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Những người học đạo đều có thể đạt được đạo quả Niết bàn hay sao?” Na Tiên nói: “Không có thể người nào cũng đạt được đạo quả Niết bàn, người nào đích thực hợp với thiện đạo tu học biết rõ mọi điều chính xác, nên thực hành phụng sự những gì cần phải thực hành phụng sự, gạt bỏ rời xa những gì không nên thực hành phụng sự, nên nghĩ nhớ những gì cần phải nghĩ nhớ, gạt bỏ những gì không nên nghĩ nhớ; như vậy thì có thể đạt được đạo quả Niết bàn. Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Những người không đạt được đạo quả Niết bàn, há biết được đạo quả Niết bàn là vui sướng hay không?” Na Tiên nói: “Không sai, tuy chưa đạt được đạo quả Niết bàn, nhưng vẫn biết rằng đạo quả Niết bàn là vui sướng. Nhà vua nói: “Người chưa đạt được đạo quả Niết bàn, tại vì sao biết là vui sướng?” Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Người sống chưa từng bị chặt đứt tay chân, có biết rằng tay chân bị chặt đứt là đau đớn lắm hay không?” Nhà vua nói: “Tuy chưa từng trải qua bị chặt đứt tay chân, mà giống như biết là rất đau đớn. Na Tiên nói: “Vì sao biết là đau đớn?” Nhà vua nói: “Trông thấy người ta bị chặt đứt tay chân gào thét bi thảm, vì lý do này mà biết là đau đớn. Na Tiên nói: “Người đi trước có người đạt được đạo quả Niết bàn, chuyển sang nói với nhau là đạo quả Niết bàn rất vui sướng. Vì nguyên cớ này mà tin chắc điều ấy. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Khanh đã từng trông thấy Phật hay chưa?” Na Tiên nói: “Chưa từng thấy được. Nhà vua nói: “Những bậc Thầy của Na Tiên có vị nào thấy Phật hay không?” Na Tiên nói: “Những bậc Thầy cũng chưa từng thấy Phật. Nhà vua nói: “Nếu như Na Tiên và những bậc Thầy không ai thấy Phật, thì chắc chắn là không có Phật. Na Tiên nói: “Nhà vua thấy nơi tụ hội của năm trăm khe nước chảy từ núi ra hay không?” Nhà vua nói: “Trẫm không thấy. Na Tiên hỏi: “Thân phụ và Tổ phụ của nhà vua đều thấy nguồn nước chảy ra hay không?” Nhà vua nói: “Các vị đều không thấy”. Na Tiên hỏi: “Thân phụ và Tổ

phụ của nhà vua đều không thấy nguồn nước chảy này, thì thế giới chắc chắn là không có nơi tụ hội của năm trăm khe nước chảy ra từ núi này phải không?” Nhà vua nói: “Tuy Trẫm không thấy, Thân phụ và Tổ phụ đều không thấy nguồn nước này, mà thật sự có nguồn nước này. Na Tiên nói: “Tuy tôi và những Thầy của tôi không ai thấy Phật, mà thật sự là có Phật”. Nhà vua lại hỏi rằng: “Không còn có ai hơn được Phật chăng?” Na Tiên nói: “Không sai, không có ai hơn được Đức Phật”. Nhà vua lại hỏi: “Tại vì sao không ai có năng lực hơn được Phật?” Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Giống như người chưa từng đi vào trong biển lớn, thì có biết rằng nước biển là mênh mông hay không?” Họ có biết rằng có năm con sông, mỗi con sông có năm trăm dòng sông nhỏ chảy hòa vào con sông lớn hay không?” Những con sông lớn là:

1. Hằng Hà.
2. Tín Tha.
3. Tư Tha.
4. Bát Xoa.
5. Thí Phi Di.

Nước của năm con sông ngày đêm chảy vào biển, nước biển cũng không thêm bớt. Nhà vua há có thể nghe biết hay không?” Nhà vua nói: “Thật sự biết. Na Tiên bảo rằng: “Bởi vì người đạt được đạo quả cùng nói như nhau là không có ai có thể hơn được Đức Phật, vì vậy tôi tin chắc điều đó. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Phải dùng cách nào để biết không có ai hơn được Đức Phật?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Bậc thầy biên chép thành sách ấy là ai?” Nhà vua nói: “Bậc thầy biên chép thành sách ấy tên là Chất. Na Tiên nói: “Nhà vua có phải đã từng thấy người tên là Chất ấy hay không?” Nhà vua nói: “Người tên là Chất ấy đã chết từ lâu và chưa từng thấy”. Na Tiên nói: “Nhà vua chưa từng thấy người tên là Chất, vì sao biết Chất là bậc thầy biên chép thành sách?” Nhà vua nói: “Cầm sách và chữ viết thời xưa chuyển cho nhau nói cho nhau biết, vì vậy cho nên Trẫm biết tên gọi là Chất. Na Tiên nói: “Vì nguyên nhân này chúng tôi thấy kinh giới của Phật giống như thấy Phật không có gì khác, kinh pháp đạo lý Đức Phật đã thuyết ra rất sâu sắc và làm cho người ta thư thái hẳn, biết rõ kinh giới của Phật về sau càng có hiệu quả đích thực hơn, vì lý do này mà tôi biết là có Phật trên thế gian này không ai có thể sánh được. Nhà vua lại hỏi: “Na Tiên tự mình xem kinh pháp đạo lý của Phật có thể thực hành lâu không?” Na Tiên nói: “Thực hành giáo pháp với luật kinh điển của Phật rất nhanh, nên vâng theo để

thực hành cho đến trọn đời. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Con người sau khi chết thì thân của họ không theo đến đời sau sanh chăng?” Na Tiên nói: “Con người sau khi chết lại nhận thân mới chứ không mang theo thân cũ. Ví như cái bấc đèn thay đổi thấp sáng nhau, bấc đèn cũ nối bấc đèn mới lại đốt cháy; thân con người cũng như vậy, thân cũ không đi theo mà lại thay đổi nhận lấy thân mới. Na Tiên hỏi nhà vua: “Thuở bé nhà vua theo Thầy học hành đọc kinh xem sách đúng không?” Nhà vua nói: “Đúng vậy, Trẫm vẫn nghĩ đến điều ấy. Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua đã tiếp nhận sự hiểu biết kinh sách từ thầy dạy có phải thầy dạy biết kinh sách đầu tiên không?” Nhà vua có lấy hết tất cả những kinh sách đầu tiên đó được không?” Nhà vua nói: “Không thể được. Thầy nối tiếp tự mình biết kinh sách đầu tiên mà thôi. Na Tiên nói: “Thân con người cũng như vậy, thân trước mất đi thì lại phải nhận lấy thân mới. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đích xác là có trí (Vedagū) hay không?” Na Tiên nói: “không có trí. Lại nữa, ví như người ăn trộm quả dưa của người khác, người ăn trộm há có tội lỗi hay không?” Nhà vua nói: “Có tội rõ ràng. Na Tiên nói: “Lúc mới ươm hạt giống của cây thì trước đó không có quả trái, nguyên nhân gì mà người ăn trộm phải có tội?” Nhà vua nói: “Giả sử không ươm hạt giống thì do đâu mà có trái quả?” Vì vậy người ăn trộm không có gì để hái trộm. Na Tiên nói: “Con người cũng như vậy, dùng thân đời này làm ra những nghiệp thiện ác, đời sau sanh ra lại nhận lấy thân hình mới. Nhà vua nói: “Con người vì nguyên nhân này mà các việc làm thiện ác của thân trước vẫn còn tồn tại?” Na Tiên nói: “Con người đã làm những việc thiện ác thì những nghiệp này đi theo con người như hình với bóng, con người chết đi chỉ mất đi thân hình của mình chứ hành nghiệp đã tạo không mất được. Ví như thấp đèn đọc sách trong đêm, khi đèn tắt mà chữ trong sách vẫn còn, châm đèn lên lại thì chữ trong sách đã có sẵn. Nghiệp hành đã làm ở đời này đến đời sau có sẵn như vậy và cứ thế mà nhận lấy. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua nói: “Na Tiên có thể phân biệt chỉ ra rõ ràng tất cả thiện ác ở chỗ nào hay không?” Na Tiên nói: “Không thể nào biết được nơi ở của thiện ác”. Na Tiên hỏi nhà vua: “Lúc cây cối chưa có trái, nhà vua há có thể phân biệt chỉ ra rõ ràng và nói rằng trong cành đó có trái, trong cành đó không có trái hay sao?” Có thể biết trước điều ấy không vậy?” Nhà vua nói: “Không thể nào biết được. Na Tiên nói: “Người

chưa đắc đạo không thể nào biết trước được thiện ác ở chỗ nào. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi: “Con người sẽ sanh ra ở đời sau, họ có thể tự biết hay không?” Na Tiên nói: “Người sẽ sanh trở lại tự biết mình sẽ sanh ra. Nhà vua nói: “Bằng cách nào biết được điều ấy?” Na Tiên nói: “Ví như người nông phu cày đất gieo trồng, thời tiết mưa nắng thế nào thì người ấy có thể biết trước là sẽ được mùa hay mất mùa chẳng?” Nhà vua nói: “Đương nhiên là biết, mà còn biết là ruộng sẽ thu hoạch được ít nhiều nữa kia”. Na Tiên nói: “Con người cũng như vậy, họ sẽ tự mình biết trước sanh trở lại vào đời sau. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đích xác là có Niết bàn hay không?” Na Tiên nói: “Đích xác là có. Nhà vua nói: “Na Tiên có thể chỉ ra rõ ràng Đức Phật của chúng ta đang ở nơi nào hay không?” Na Tiên nói: “Không thể nào chỉ ra rõ ràng nơi an trú của Phật được, Phật đã đi vào Niết bàn, mà Niết bàn là nơi không thể nhìn thấy và không thể chỉ ra rõ ràng được. Ví như người đốt đồng lửa lớn, sau khi ngọn lửa ấy đã tắt, thì có thể chỉ ra rõ ràng cho người ta biết là ánh sáng đó ở nơi nào chẳng?” Nhà vua nói: “Không thể biết được ở nơi nào. Na Tiên nói: “Đức Phật đã vào Niết bàn thì không thể nào biết Ngài đang ở nơi nào. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Các vị Sa-môn có thể tự mình cương chiều thân hình của mình hay không?” Na Tiên nói: “Là hàng Sa-môn thì không nên tự mình yêu quý cương chiều thân hình của mình. Nhà vua nói: “Nếu như nói các vị Sa môn không thể tự mình yêu quý cương chiều thân hình của họ, thì tại vì sao chính họ nghỉ ngơi nằm ngồi cần phải được yên ổn ấm áp, ăn uống cần phải được ngon lành, tự mình bảo vệ rất quan trọng?” Na Tiên nói: “Nhà vua đã từng vào trong trận chiến phải không?” Nhà vua nói: “Đúng vậy, đã từng vào trong chiến trận. Na Tiên nói: “Lúc ở giữa trận chiến, đã từng bị đao kiếm mâu thương tên bắn, trúng phải không?” Nhà vua nói: “Trăm nhiều lần bị đao kiếm làm cho thương tổn. Na Tiên hỏi nhà vua: “Bị đao kiếm giáo mác làm thương tổn thì phải làm thế nào?” Nhà vua nói: “Trăm dùng thuốc cao chữa trị liên tục mà thôi. Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Bởi vì yêu quý vết thương, cho nên dùng thuốc cao thoa bông tơ rịt lại chữa trị liên tục chẳng?” Nhà vua nói: “Trăm không yêu quý vết thương. Na Tiên nói: “Thật lạ. Nếu không yêu quý vết thương thì tại sao lại dùng thuốc cao, bông tơ chữa trị liên tục để bảo vệ nó?” Nhà vua nói: “Trăm muốn làm cho vết thương mau lành thôi. Na Tiên nói: “Các vị Sa-môn cũng như

vậy, không yêu quý cứng chiều thân hình của họ, tuy rằng ăn uống mà tâm không vui với những thứ ngon lành tốt đẹp, không chán bỏ những thứ tầm thường dở dang, không muốn làm cho hình hài tiêu tụy mà chỉ muốn bảo vệ thân thể mình, phụng hành kinh giới của Phật mà thôi. Trong kinh Đức Phật dạy rằng: “Thân người có chín lỗ ví như là chín vết thương do cung tên, những lỗ này đều chảy ra chất dơ bẩn hôi hám. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đức Phật là bậc có ba mươi hai tướng trang nghiêm và tám mươi vẻ đẹp, toàn thân đều vàng rực và có ánh sáng tỏa ra chãng?” Na Tiên nói: “Thân tướng của Đức Phật đích xác là có ba mươi hai tướng trang nghiêm và tám mươi vẻ đẹp, toàn thân đều vàng rực và có ánh sáng tỏa ra. Nhà vua nói: “Cha mẹ của Đức Phật cũng có ba mươi hai tướng tốt và tám mươi vẻ đẹp, toàn thân đều có sắc vàng và có ánh sáng tỏa ra chãng?” Na Tiên nói: “Cha mẹ của Đức Phật không có những tướng này”. Nhà vua nói: “Tướng tốt như vậy mà cha mẹ không có thì Đức Phật cũng không có những tướng này. Con người sinh con thì giống với chủng loại của mình, cha mẹ không có những tướng này thì Đức Phật chắc chắn không có những tướng này”. Na Tiên nói: “Cha mẹ của Đức Phật tuy không có ba mươi hai tướng tốt, tám mươi vẻ đẹp và thân sắc vàng rực rỡ như vậy, nhưng Đức Phật đích thực có những đức tướng này. Nhà vua đã từng thấy hoa sen phải không?” Nhà vua nói: “Thường thấy hoa sen. Na Tiên nói: “Hoa sen này mọc lên từ đất lớn lên từ trong nước bùn, màu sắc loài hoa rất đẹp, lẽ nào lại tương tự màu sắc của nước bùn hay sao?” Nhà vua nói: “Không giống như màu sắc của đất và nước bùn. Na Tiên nói: “Tuy cha mẹ của Đức Phật không có những tướng này, nhưng Đức Phật đích xác là có những tướng này, bởi vì Đức Phật sanh ra ở tại thế gian lớn lên từ thế gian, mà không giống như những sự việc của thế gian. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đức Phật đích xác là bậc phạm hạnh giống như Phạm Vương cõi trời thứ bảy, không hề giao hội cùng với phụ nữ phải không?” Na Tiên nói: “Đúng vậy, đích thực xa rời đối với người nữ, thanh tịnh thuần khiết không vấy nhiễm tựa như ngọc sáng. Nhà vua nói: “Phạm hạnh của Đức Phật trong sáng giống như phạm hạnh của Phạm Vương cõi trời thứ bảy, vậy thì Phật là đệ tử của Phạm Vương cõi trời thứ bảy chãng?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Phạm Vương cõi trời thứ bảy có tâm niệm hay không?” Vua đáp: “Có. Na Tiên nói: “Vì vậy Phạm Vương cõi trời thứ bảy và các cõi trời phía trên, đều là đệ tử

của Phật. Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Tiếng loài voi gầm lên giống như những loài nào?” Nhà vua nói: “Tiếng loài voi gầm lên giống như tiếng kêu của chim nhạn. Na Tiên nói: “Như vậy loài voi là đệ tử của chim nhạn phải không?” Mỗi loại đều có chủng loại khác biệt của mình, Đức Phật cũng như vậy, Ngài không phải là đệ tử của Phạm Vương cõi trời thứ bảy. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đức Phật hẳn là học biết tất cả kinh giới phải không?” Na Tiên nói: “Đức Phật học biết và phụng hành hết thảy kinh giới”. Nhà vua nói: “Đức Phật thuận theo ai làm Thầy để thọ trì kinh giới?” Na Tiên nói: “Đức Phật không có Thầy, lúc Đức Phật đắc đạo thì tự mình biết tất cả các kinh pháp đạo lý, Đức Phật không giống như hàng đệ tử có học mới biết được, lời Đức Phật đã dạy các đệ tử đều phải phụng hành cho đến trọn đời”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta vào lúc cha mẹ chết thì đau xót khóc lóc nước mắt tuôn trào, có những người nghe kinh Phật, cũng lại đau xót khóc lóc rơi lệ đều như vậy, há có gì sai khác hay không?” Na Tiên nói: “Người ta vì cha mẹ khóc lóc rơi lệ đều là tình cảm ân ái, ân ái ưu sâu đau khổ thì chính là hạng người ưu sâu trong sự ngu si. Có người nghe kinh pháp đạo lý của Phật mà tuôn nước mắt, đó đều là người có tâm đau xót, nghĩ đến thế gian đau khổ chất chồng, vì thế mà tuôn trào nước mắt, phước thiện người đó đạt được rất lớn. Nhà vua nói: “Hay quá!” Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người đã được độ thoát và người chưa được độ thoát có sai khác như thế nào?” Na Tiên nói: “Người chưa được độ thoát bởi tâm họ còn tham dục, người được độ thoát bởi tâm họ không còn tham dục, chỉ muốn nhờ vào cơm nước để điều khiển mạng sống mà thôi”. Nhà vua nói: “Trẫm thấy người thế gian đều muốn thân mình vui sướng, muốn được ăn ngon, không biết chán, đủ. Na Tiên nói: “Người chưa được độ thoát thì đồ ăn thức uống của họ cần phải làm từ những thứ cao lương mỹ vị; người được độ thoát rồi tuy ăn uống mà không lấy đó làm ham thích, không lấy đó làm ngon miệng, chỉ cốt để nuôi mạng sống”. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta đang có những việc làm mà có thể nghĩ đến những việc từ xa xưa hay không?” Na Tiên nói: “Lúc người ta ưu sâu đều nghĩ đến những việc từ lâu xa”. Nhà vua nói: “Dùng cách nào để nghĩ đến?” Dùng ý chí để nghĩ đến hay dùng ý nghĩ để nghĩ đến vậy?” Na Tiên hỏi nhà vua rằng: “Có phải nhà vua từng có lúc đối với điều đã học và đã biết về sau vẫn nhớ lại chẳng sao?” Nhà vua nói: “Nhưng mà Trẫm từng có lúc đối với điều đã học và đã biết về

sau bỗng nhiên quên mất. Na Tiên nói: “Chính lúc đó nhà vua không có chí hướng mà quên mất chẳng?” Nhà vua nói: “Lúc ấy Trẫm quên nghĩ đến”. Na Tiên nói: “Nhưng không hợp với lời nhà vua nói là có ý nghĩ. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta có làm thì đều nhớ lại chẳng?” Nếu vừa mới làm thấy những việc làm hiện tại đều dùng ý nghĩ biết được chẳng?” Na Tiên nói: “Việc đã đi qua đều dùng ý nghĩ mà biết được, việc hiện tại trước mắt cũng dùng ý nghĩ mà biết được. Nhà vua nói: “Như vậy thì người ta chỉ nghĩ đến việc đã qua, không thể nhớ lại việc mới xảy ra. Na Tiên nói: “Giả sử việc mới ấy đã có làm, nhưng không thể nhớ lại cũng bởi vì không nghĩ đến. Nhà vua nói: “Những người mới học tập hay học nghề nghiệp tinh xảo là uống công vô ích sao?” Na Tiên nói: “Những người mới học chữ hay học vẽ, họ đều có nhớ lại cho nên dạy lại cho đệ tử học theo họ cũng biết như họ, bởi vì tất cả đều có ý nghĩ mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá! Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta sử dụng bao nhiêu sự việc để phát sinh ý nghĩ nhớ lại?” Na Tiên nói: “Con người có tất cả mười sáu sự việc để phát sinh ý nhớ lại. Đó là:

1. Việc đã làm từ lâu sẽ phát sinh ý nhớ lại.
2. Có những điều mới hoặc đã học sẽ phát sinh ý nhớ lại.
3. Nếu như có sự việc quan trọng thì sẽ phát sinh ý nhớ lại.
4. Tư duy về điều tốt sẽ phát sinh ý nhớ lại.
5. Từng trải qua đau khổ sẽ phát sinh ý nhớ lại.
6. Tự mình tư duy sẽ phát sinh ý nhớ lại.
7. Từng có những việc làm xen lẫn sẽ phát sinh ý nhớ lại.
8. Dạy dỗ người ta sẽ phát sinh ý nhớ lại.
9. Dáng vẻ phát sinh ý nhớ lại.
10. Từng có những điều quên mất sẽ phát sinh ý nhớ lại.
11. Nhờ vào hiểu biết sẽ phát sinh ý nhớ lại.
12. Dạy dỗ tính toán sẽ phát sinh ý nhớ lại.
13. Gánh vác trách nhiệm sẽ phát sinh ý nhớ lại.
14. Tâm tư chuyên nhất sẽ phát sinh ý nhớ lại.
15. Học tập hay đọc sách sẽ phát sinh ý nhớ lại.
16. Từng có những sự truyền đạt nay thấy lại sẽ phát sinh ý nhớ lại.

Đây là mười sáu quan hệ để phát sinh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là người có ý nhớ lại rất lâu?” Na Tiên nói: “Đệ tử Phật là A nan và nữ đệ tử là Ưu bà di tên Cưu thù đan bĩ nhớ sự việc trong kiếp sống có từ ngàn ức đời quá khứ, của mình và những đạo nhân

khác, đều có thể nghĩ nhớ sự việc của đời trước đây. Như A-nan và nữ đệ tử, rất nhiều người như vậy, ý nghĩ đến chỗ này rồi thì sẽ phát sanh nhớ lại.”

Nhà vua lại hỏi: “Như thế nào là những điều mới hoặc đã học sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Như người đã từng học và biết tính toán, về sau lại quên mất, thấy người ta tính toán thì lại nảy sinh và nhớ đến điều đã học. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là nếu như có sự việc quan trọng thì sẽ phát sanh ý nghĩ?” Na Tiên nói: “Ví như Thái tử lên ngôi làm vua, tự nghĩ là giàu sang sự việc quan trọng này sẽ phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là tư duy về điều tốt sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Ví như có người được người khác mời mọc kêu gọi, ý rất tốt cứ mãi lưu giữ người khách ở lại để có cơ hội tiếp đãi, người ấy tự nhớ lại rằng: “Ngày xưa, mình được người đó mời mọc kêu gọi, ý thân mật tiếp đãi người ta, vì thế mà nghĩ đến điều tốt sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là từng trải qua đau khổ sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Ví như người từng bị người khác đánh đập làm cho khốn đốn trong chốn lao tù, vì thế mà trải qua đau khổ sẽ phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Như thế nào là tự mình tư duy sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Ví như người từng có những sự tiếp xúc với gia đình cha mẹ bà con thân thích, hoặc là những loài gia cầm đã nuôi trong nhà, vì vậy khi nhìn thấy tự mình tư duy mà phát sinh ý nhớ lại”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là từng có những việc làm xen lẫn sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Ví như tên người, tên mọi vật và màu sắc mùi vị thơm hôi chua đắng..., nghĩ đến những điều này thì chính là từng có những việc làm xen lẫn sẽ phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là có người dạy dỗ (chỉ bảo) sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Con người tự nhiên vui nên quên mất người bên cạnh, hoặc có người nghĩ đến hoặc có người quên mất, nếu có người nhắc thì phát sanh ý nhớ lại nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là đáng vẻ (làm dấu) sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Người, ngựa, trâu bò tất cả đều tự có riêng đáng vẻ, đây là nhờ vào đáng vẻ sẽ phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là từng có những điều quên mất sẽ phát sanh ý nghĩ?” Na Tiên nói: “Ví như người bất ngờ có những điều quên mất, nhiều lần được nhắc nhở nên một mình nhớ lại được điều ấy, đây gọi là có những điều quên mất mà phát sanh ý nhớ lại”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là nhờ vào hiểu biết ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Người học sách rèn luyện chữ viết, về sau nhìn chữ

viết, có thể nhớ lại, đây chính là nhờ vào hiểu biết mà phát sanh ý nhớ lại”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là ghi chép tính toán sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Như người cùng nhau ghi chép tính toán, thành tựu biết hết kế sách kỹ thuật rõ ràng, đây chính là nhờ vào tính toán ghi chép mà phát sanh ý nhớ lại”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là gánh vác trách nhiệm sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Như người đã nhận trách nhiệm, đã thuộc phần chủ quản của mình thì phải có bổn phận, đây chính là bởi vì gánh vác trách nhiệm mà phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là tâm tư chuyên nhất sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Sa-môn chuyên nhất tâm tư của mình, mà tự nhớ lại những sự việc xảy ra trong nhiều đời kiếp từ xa xưa đến nay, đều là do mình, vì vậy mà chuyên nhất tâm tư của mình để phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Như thế nào là học tập hay đọc sách sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Hoàng đế có sách rất cổ xưa, nhớ lại sách đó nói về vị hoàng đế nào đó hay là quan lại thời kỳ nào đó, đây chính là nhờ đọc sách mà phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua hỏi Na Tiên: “Như thế nào là từng có những sự truyền đạt nay thấy lại sẽ phát sanh ý nhớ lại?” Na Tiên nói: “Như người có những sự truyền đạt, nay lại thấy thì phát sanh ý nhớ lại, đây chính là nhờ vào sự truyền đạt mà phát sanh ý nhớ lại. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên rằng: “Đức Phật hẳn biết hết mọi việc đã xảy ra, vừa mới xảy ra và sẽ xảy ra chăng?” Na Tiên nói: “Đúng vậy, Đức Phật biết hết mọi việc. Nhà vua nói: “Giả sử Đức Phật là bậc biết hết mọi điều, tại sao không giáo hóa đệ tử ngay một lúc, tại sao chỉ giáo hóa dần dần?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Trong nước hẳn là có thầy thuốc giỏi phải không?” Nhà vua nói: “Đúng vậy, có thầy thuốc giỏi. Na Tiên nói: “Thầy thuốc giỏi đó hẳn là có thể biết tất cả những vị thuốc trong thiên hạ hay không?” Nhà vua nói: “Có thể biết tất cả các loại thuốc”. Na Tiên hỏi nhà vua: “Bậc thầy về thuốc ấy chữa bệnh cho người ta là cho thuốc ngay một lúc hay là cho thuốc dần dần?” Nhà vua nói: “Không bệnh thì không thể nào cho thuốc trước, đúng bệnh mới cho thuốc mà thôi”. Na Tiên nói: “Đức Phật tuy rằng biết hết mọi việc quá khứ hiện tại và vị lai, nhưng Ngài cũng không thể giáo hóa người khắp thiên hạ ngay một lúc được, phải từ từ để giảng dạy kinh giới khiến cho mọi người phụng hành mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!” Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Hàng Sa môn các khanh nói: “Người ở thế gian làm điều ác thậm chí cả trăm năm, đến lúc sắp chết niệm Phật,

sau khi chết đều sanh lên cõi trời. Trẫm không tin lời nói này. Lại nói: “Giết hại một mạng sống thì chết sẽ vào trong địa ngục. Trẫm không tin điều này. Na Tiên hỏi nhà vua: “Như người cầm hòn đá nhỏ bỏ vào trong nước, hòn đá nổi lên hay chìm xuống?” Nhà vua nói: “Hòn đá đó chìm xuống. Na Tiên nói: “Nếu như mang tảng đá lớn bằng trăm gốc cây đặt lên trên chiếc thuyền lớn, chiếc thuyền ấy chìm xuống hay không?” Nhà vua nói: “Không chìm được. Na Tiên nói: “Trong thuyền có tảng đá lớn bằng trăm gốc cây, vì sao mà thuyền không thể chìm được?” Bởi vì người ta tuy vốn có làm điều ác nhưng trong một lúc niệm Phật, biết hối hận tội lỗi đã tạo và nhờ uy lực của Phật gia hộ, vì vậy mà không vào trong địa ngục, sẽ được sanh lên cõi trời. Hòn đá nhỏ ấy chìm xuống, giống như người làm điều ác, không biết đến kinh Phật thì sau khi chết sẽ rơi vào địa ngục. Nhà vua nói: “Hay quá! hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Hàng Sa-môn các Khanh, dùng ý nghĩ gì mà tu hành học đạo làm Sa-môn?” Na Tiên nói: “Chúng tôi nay vì quá khổ đau, hiện tại khổ đau và vị lai khổ đau, mong muốn loại bỏ các khổ đau này, không muốn tiếp tục nhận chịu thêm nữa, cho nên học đạo tu hành làm Sa-môn”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đau khổ là ở đời sau vì sao phải học đạo làm Sa-môn trước như vậy?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua hẳn là có oan gia đối địch với nước khác, muốn tấn công lẫn nhau phải không?” Nhà vua nói: “Không sai, có oan gia đối địch với nước khác luôn luôn muốn tấn công lẫn nhau”. Na Tiên hỏi nhà vua: “Lúc quân địch tấn công thì nhà vua mới rèn đúc binh khí ào ào đắp lũy để chống cự, hay là phải chuẩn bị sẵn trước?” Nhà vua nói: “Phải lo chuẩn bị mọi thứ từ trước. Na Tiên hỏi nhà vua: “Tại vì sao phải chuẩn bị trước làm gì?” Nhà vua nói: “Bởi vì quân địch tấn công bất ngờ. Na Tiên lại hỏi nhà vua: “Quân địch hãy còn chưa đến vì sao phải chuẩn bị mọi thứ từ trước?” Na Tiên lại hỏi nhà vua: “Đến khi đói mới gieo trồng, khát mới đào giếng, tại vì sao phải làm những việc đó trước khi chưa đói chưa khát?” Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Tầng trời thứ bảy cách nơi chúng ta cư trú này bao xa?” Na Tiên nói: “Rất xa. Giả sử có một người mang tảng đá lớn bằng cả cung điện của nhà vua, từ trên cõi Phạm Thiên thứ bảy ném xuống thì sáu ngày sau mới rơi vào mặt đất của thế gian này. Nhà vua nói: “Những Sa-môn như các Khanh nói: “đạt được đạo quả La Hán thì có thể bay lên trên cõi Phạm Thiên thứ bảy, chỉ trong thời gian người ta co duỗi cánh tay. Nhà vua nói: “Trẫm không tin điều này, bởi vì đi một đoạn đường mấy ngàn vạn ức dặm, tại sao nhanh

đến vậy!” Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua sanh ra từ nước nào?” Nhà vua nói: “Trẫm vốn sanh ra ở nước Đại Tần, trong một nước nhỏ tên là A-lê-tán. Na Tiên hỏi nhà vua: “A-lê-tán cách nơi này trong khoảng bao nhiêu dặm?” Nhà vua nói: “Cách nơi này hai ngàn do tuần tức là khoảng tám vạn dặm. Na Tiên hỏi nhà vua: “Có khi nào nhà vua nghĩ đến những sự việc xảy ra trong đất nước mình từ nơi xa này không?” Nhà vua nói: “Đương nhiên rồi, Trẫm luôn luôn nhớ đến những sự việc xảy ra trong đất nước mình. Na Tiên nói: “Nhà vua thử nhớ lại những sự việc xảy ra trong đất nước mình, đã từng làm một việc nào đó hay chẳng!” Nhà vua nói: “Trẫm đã nhớ rồi. Na Tiên nói: “Nhà vua đi tám vạn dặm đường sao quay về nhanh chóng như vậy?” Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Nếu như có hai người cùng chết tại đây, một người sanh lên cõi Phạm Thiên ở tầng trời thứ bảy, một người sanh đến nước Kế Tân, nước Kế Tân cách đây bảy trăm hai mươi dặm, thì ai là người đến trước?” Na Tiên nói: “Hãy thử nghĩ đến nước A-lê-tán!” Nhà vua nói: “Trẫm đã nghĩ đến. Na Tiên hỏi nhà vua: “Nghĩ đến hai nước này thì nơi nào nhanh hơn?” Nhà vua nói: “Đều như nhau mà thôi!” Na Tiên nói: “Hai người chết cùng lúc, một người sanh lên cõi Phạm Thiên ở tầng trời thứ bảy, một người sanh đến nước Kế Tân, cũng như nhau mà thôi. Na Tiên hỏi nhà vua: “Một đôi chim bay, một con hương về đậu trên một cây cao, một con hương về đậu trên cây thấp, hai con chim cùng bay, bóng con nào in xuống mặt đất trước?” Nhà vua nói: “Bóng hai con chim đó cùng in xuống mặt đất một lượt như nhau mà thôi”. Na Tiên nói: “Hai người chết cùng một lúc, một người sanh lên cõi Phạm Thiên ở tầng trời thứ bảy, một người sanh đến nước Kế Tân, cũng đến cùng một lúc mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Con người phải sử dụng bao nhiêu sự việc để học hỏi biết về đạo?” Na Tiên nói: “Sử dụng bảy sự việc để học hỏi biết về đạo. Như thế nào là bảy sự việc?” Đó là:

1. Phân biệt được điều thiện điều ác.
2. Luôn luôn siêng năng.
3. Vui với đạo.
4. Buộc ý phải làm điều thiện.
5. Luôn nghĩ đến đạo ấy.
6. Chuyên nhất tâm ý.
7. Tự nhiên không có gì yêu ghét.

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Con người dùng bảy sự việc này sẽ

học hỏi biết được đạo chăng?” Na Tiên nói: “Không phải ai dùng bẫy sự việc này đều học hỏi biết được đạo đâu, người biết chỉ giữ một điều là biết rõ điều thiện điều ác, chỉ sử dụng một sự việc này thì phân biệt biết rõ mà thôi”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Giả như dùng một việc để biết, thì tại sao phải nói đến bảy loại làm gì?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Như người cầm dao cắt vào trong bao da mà đứng tựa lưng vào tường, con dao có thể tự nó cắt đứt được cái gì không?” Nhà vua nói: “Con dao không thể nào cắt đứt được cái gì cả. Na Tiên nói: “Tâm con người tuy sáng tỏ lĩnh hội được vấn đề, nhưng cần phải có sáu quan hệ này để cùng nhau thành tựu trí tuệ mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta làm điều thiện có được phước thiện to lớn, làm điều ác phải chịu tai họa to lớn phải không?” Na Tiên nói: “Con người làm điều thiện có được phước thiện to lớn, làm điều ác phải chịu tai họa nhỏ thôi, nếu như người làm điều ác ngày ngày tự hối hận về sai lầm của mình, do đó lỗi lầm của họ ngày càng ít lại; người làm điều thiện (tuy nhỏ) mà ngày đêm tự nghĩ đến và vô cùng hoan hỷ, vì thế cho nên có được phước thiện to lớn. Ngày xưa lúc Đức Phật còn tại thế, trong nước đó có người tàn tật không toàn vẹn tay chân, mà lại hái hoa sen mang đến dâng lên Đức Phật, Đức Phật liền bảo cho các Tỷ kheo biết rằng: “Người tay chân không toàn vẹn này, trong chín mươi mốt kiếp về sau không đọa vào trong địa ngục, không đọa vào trong đường súc sanh ngạ quỷ, sẽ được sanh lên cõi trời, thọ mạng ở cõi trời kết thúc tiếp tục trở lại làm người”. Vì thế mà tôi biết người làm điều thiện nhỏ có được phước thiện to lớn; người làm điều ác tự hối hận về sai lầm của mình thì ngày dần tiêu diệt rồi mất hẳn nghiệp chướng, vì thế mà tôi biết người làm điều ác phải chịu tai họa nhỏ thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người trí làm điều ác và người ngu làm điều ác, lỗi lầm tai họa của hai người này, thì ai nhận chịu nhiều hơn ai?” Na Tiên nói: “Người ngu làm điều ác nhận chịu tai họa to lớn, người trí làm điều ác nhận chịu tai họa nhỏ hơn, đúng vậy không?” Nhà vua nói: “Không biết chắc. Na Tiên nói: “Nhà vua nói theo pháp sửa trị trong đất nước của mình, thì quan lớn có tội phải trị tội rất nặng, dân thường có tội thì phạt nhẹ thôi. Vì vậy nhà vua biết chắc người trí gây ra lỗi lầm tai ác thì phải chịu tai họa rất lớn, người ngu làm điều sai trái thì gặp tai họa nhỏ thôi!” Na Tiên hỏi nhà vua: “Ví như hòn sắt nóng nằm trên đất, một người biết là sắt nóng, một người không biết gì cả, hai

người cùng tiến đến cầm lấy hòn sắt nóng, ai là người bỏng tay nhiều hơn?” Nhà vua nói: “Người không biết gì bỏng tay nhiều hơn. Người không kèm chế thân khẩu của mình, họ không thể nào giữ gìn kinh giới, hạng người như vậy cũng không vui gì với thân của mình. Na Tiên nói: “Người có học đạo, họ có thể kèm chế thân của họ - có thể kèm chế khẩu của họ và có thể giữ gìn kinh giới, có thể chuyên nhất tâm tư của họ đạt đến Tứ thiên, thì có thể không trở lại đời sống sanh diệt của hơi thở ra vào. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Cái gọi là biển thì biển là tên của nước hay của biển, dùng sự việc khác nên nói là biển chăng?” Na Tiên nói: “Sở dĩ người ta gọi là biển, bởi vì nước và muối hòa với nhau mỗi bên đều một nửa, vì vậy gọi là biển mà thôi. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Tại vì sao biển đều mặn giống như vị muối vậy?” Na Tiên nói: “Sở dĩ nước biển mặn là bởi vì tích chứa từ xa xưa đến nay, và rất nhiều loài tôm cua cá rùa chết ngâm trong nước cùng tan ra, vì thế cho nên nước biển trở nên mặn mà thôi. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người đắc đạo rồi hẳn là có thể tư duy biết nhiều sự việc sâu sắc phải không?” Na Tiên nói: “Đúng vậy, người đắc đạo rồi có thể tư duy biết mọi điều sâu sắc, kinh Phật sâu sắc nhất phân tích biết rõ mọi điều, những sự việc không thể cân nhắc suy lường, đều dùng trí tuệ để bình xét được điều ấy. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Thần thức của con người - trí và pháp (tự nhiên), ba sự việc này giống nhau hay là đều khác nhau?” Na Tiên nói: “Thần thức của con người (nhân thân) thì phát sinh giác, Trí tuệ thì hiểu rõ về đạo, pháp là hư không chẳng có con người trong đó”. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Người ta nói được làm thân người thì như thế nào là được làm thân người?” Hiện tại mắt nhìn thấy Sắc, tai nghe thấy Thanh, mũi ngửi thấy Hương, miệng biết được Vị, thân biết được Xúc có mềm cứng, ý biết rõ mọi điều thiện ác, nơi nào là Đại chúng làm thân người?” Na Tiên nói: “Người ngu làm điều ác không có thể tự mình hối hận cho nên tai họa họ phải chịu rất lớn; người trí làm điều ác biết rằng lẽ ra không nên làm, hàng ngày tự hối hận về sai lầm của mình, vì thế tai họa của họ ít hơn”. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Có người nào có thể mang thân này bay lên phía trên đến cõi Phạm Thiên ở tầng trời thứ bảy, và đến Bắc Cu Lô Châu (Uttarakuru), cho đến muốn hưởng về một nơi nào đó hay không?” Na Tiên nói: “Có thể. Nhà vua nói: “Làm thế nào mang thân

này lên đến cõi Phạm Thiên ở tầng trời thứ bảy, đến cõi Bắc Cu Lô Châu, cho đến muốn hưởng về một nơi nào đó vậy?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua hẳn là tự nghĩ đến lúc còn bé dại chơi trò nhảy xa trên mặt đất một trượng (bằng mười thước Tàu) hay không?” Nhà vua nói: “Lúc trẻ còn bé ý nghĩ rằng muốn nhảy, thì nhảy xa hơn một trượng rất dễ dàng. Na Tiên nói: “Người đắc đạo ý muốn nhảy lên đến cõi trời thứ bảy, cho đến cõi Bắc Câu Lô Châu ấy cũng như vậy. Nhà vua nói: “Hay quá ” Hay quá!”

Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Những Sa môn như các khanh nói: “Có đốt xương dài bốn ngàn dặm, thân hình như thế nào mà đốt xương dài bốn ngàn dặm?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Nhà vua từng nghe nói trong biển lớn có loài cá lớn tên là Chất, thân dài hai vạn tám ngàn dặm hay không?” Nhà vua nói: “Đúng là có loài cá này, Trẫm đã từng nghe nói. Na Tiên nói: “Như vậy thì con cá hai vạn tám ngàn dặm, xương sườn của nó dài bốn ngàn dặm, vua nào cảm thấy quái lạ!” Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Hàng Sa môn các khanh nói rằng: “Có thể ngưng được hơi thở. Làm thế nào có thể ngưng được hơi thở vậy?” Na Tiên hỏi nhà vua: “Hẳn nhà vua đã từng nghe đến ý chí không?” Nhà vua nói: “Trẫm có nghe. Na Tiên nói: “Nhà vua cho rằng ý chí ở trong thân người chăng?” Nhà vua nói: “Trẫm cho rằng ý chí ở trong thân người”. Na Tiên nói: “Nhà vua cho rằng người ngu không thể có ý chí ư?” Giống như bây giờ khép mở dùng mắt nhìn, nếu vất bỏ con người đi há có thể nhìn xa rộng hay không, banh lỗ tai đó to ra để nghe tiếng há có thể nghe được xa rộng hay không, banh lỗ mũi khiến cho to ra thì ngửi được mùi thơm đó há có thể nhiều hơn hay không, môi miệng làm cho to ra thì biết mùi vị đó có thể nhiều hơn hay không, cắt xẻ da thịt có thể làm cho biết chính xác sự xúc chạm mềm cứng hay không, rút hết ý nghĩ tràn đầy niệm tưởng đó có thể nghĩ được nhiều hay không?” Nhà vua nói: “Không thể nào!” Na Tiên nói: “Đức Phật đã làm việc rất khó làm, Đức Phật đã biết việc rất vi diệu. Nhà vua lại hỏi Na Tiên: “Đã làm việc rất khó làm như thế nào, đã biết việc rất vi diệu như thế nào?” Na Tiên nói: “Đức Phật có năng lực biết rõ trong bụng con người, những sự việc mà mắt con người không thấy được nhưng Ngài đều có năng lực hiểu rõ, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của mắt thấy, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của tai nghe, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của mũi ngửi, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của miệng nếm, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của thân xúc chạm, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của những ý niệm, Ngài có năng lực hiểu rõ sự việc của thân thức, Ngài là Đấng

Đại Giác Thế Tôn!” Ví như có người lấy nước biển ngậm trong miệng, có thể phân biệt là nước suối nào đó - là nước khe nào đó - là nước sông nào đó hay không?” Nhà vua nói: “Nhiều loại nước hòa lại làm một thì khó phân biệt biết rõ từng loại được”. Na Tiên nói: “Đức Phật đã làm việc rất khó làm, tất cả mọi điều Ngài đều có năng lực phân biệt biết rõ; trước mắt thần thức của con người không nhìn thấy trong thân con người có sáu điều không thể nhìn thấy. Vậy mà Đức Phật hiểu rõ tất cả, từ tâm niệm đến mắt nhìn thấy được, từ tâm niệm đến tai nghe thấy được, từ tâm niệm đến mũi ngửi thấy được, từ tâm niệm đến miệng biết rõ mùi vị, từ tâm niệm đến thân biết rõ khổ vui lạnh ấm thô cứng, từ tâm niệm có những nơi hương tới, Đức Phật đều biết rõ và Ngài phân biệt giảng giải rõ ràng từng pháp một thật tường tận. Nhà vua nói: “Hay quá! Hay quá!”

Na Tiên nói: “Đã nửa đêm! Tôi muốn trở về!” Nhà vua liền truyền cho cận thần, lấy bốn xấp vải bông quấn lại tẩm dầu vừng trong đó để làm đuốc, đưa tiễn Na Tiên trở về, cung kính với Na Tiên giống như chăm sóc cho bản thân mình, cận thần đều răm rắp tuân lệnh không chút chậm trễ. Nhà vua nói: “Có bậc Thầy như Na Tiên, làm đệ tử như Trẫm, thì có thể mau chóng hiểu được đạo lý!” Những câu hỏi của nhà vua đều được Na Tiên nhanh chóng trả lời tường tận từng điều một, nhà vua vô cùng hoan hỷ. Nhà vua liền truyền lệnh mở kho lấy chiếc áo tốt nhất trị giá mười vạn tiền dâng cúng Na Tiên. Nhà vua nói với Na Tiên: “Từ nay trở đi nguyện xin cúng dường Na Tiên hàng ngày và xin được cúng dường cho tám trăm vị Sa-môn ở tại cung điện này, hễ muốn điều gì thì Trẫm đều thuận lòng lấy ngay thứ ấy”. Na Tiên trả lời nhà vua: “Tôi là người tu hành chẳng ham muốn gì cả”. Nhà vua nói: “Na Tiên nên tự bảo vệ, cũng nên bảo vệ cho Trẫm nữa”. Na Tiên nói: “Thế nào là tự bảo vệ và bảo vệ luôn cho nhà vua?” Nhà vua trả lời rằng: “E rằng mọi người bàn tán gọi Trẫm là người keo kiệt, Na Tiên đã giải thích rõ ràng mọi điều thắc mắc, mà không thể ban tặng để đền đáp; hoặc là sợ người ta nói Na Tiên không thể giải thích mọi nghi ngờ của Trẫm cho nên Trẫm không ban thưởng. Na Tiên nhận sự cúng dường là làm cho Trẫm có được phước thiện ấy, Na Tiên cũng bảo vệ được danh tiếng của mình. Ví như sư tử ở trong lồng vàng, bởi vì bị giam giữ cho nên luôn luôn có tâm tư muốn được thoát ra, nay Trẫm tuy là địa vị Đế Vương ở trong cung điện vẫn tỉnh ngộ được, nhưng ý Trẫm không vui, chỉ muốn rời bỏ quyền uy để thực hành tu học đạo pháp!” Nhà vua nói xong thì Na Tiên cáo từ trở về chùa.

Na Tiên vừa rời khỏi thì nhà vua thầm nghĩ: “Mình đã hỏi Na Tiên những điều như thế nào?” Na Tiên giải thích cho mình những điều như thế nào?” Những gì mình hỏi Na Tiên đều giải thích rõ ràng làm cho mình sáng tỏ.

Na Tiên trở về chùa cũng tự nghĩ: “Nhà vua hỏi mình những điều gì?” Mình cũng trả lời nhà vua những điều gì?” Những gì nhà vua hỏi mình cũng giải thích cả rồi.

Suy nghĩ việc này cho đến lúc trời sáng. Sáng hôm ấy Na Tiên khoác ca sa ôm bình bát đi thẳng vào cung lên chính điện ngồi. Nhà vua tiến lên làm lễ với Na Tiên rồi lùi lại ngồi xuống. Nhà vua thưa với Na Tiên: “Lúc Na Tiên vừa rời xa thì Trẫm tự nghĩ mình đã hỏi Na Tiên những lời gì Na Tiên đã đáp lại mình những lời gì Trẫm lại tự nghĩ mình đã hỏi Na Tiên, Na Tiên đều giải thích rõ ràng làm cho mình sáng tỏ. Nghĩ đến những điều này thì vô cùng hoan hỷ ngủ yên giấc đến sáng”. Na Tiên nói: “Tôi đi về chùa cũng tự nghĩ: “Nhà vua đã hỏi mình những điều gì Mình cũng đã giải thích cho nhà vua những điều gì Bần đạo lại tự nghĩ nhà vua đã hỏi điều gì thì bần đạo đã giải thích rõ ràng điều ấy rồi. Vì lý do này mà hoan hỷ mãi đến sáng”. Chia sẻ với nhau xong, Na Tiên ngỏ lời muốn về, nhà vua liền đứng lên làm lễ Na Tiên và cung kính tiễn bước.

